

Bijlagen - factsheets

1. *Armoede in Achtkarspelen*
2. *Regelingen in Achtkarspelen*
3. *Beleving inwoners*

1. Armoede in Achtkarspelen

1.1	Huishoudens en inkomen	
1.2	Kinderen in armoede	
1.3	Huishoudens met problematische schulden	
1.4	Instromers in de problematische schulden	

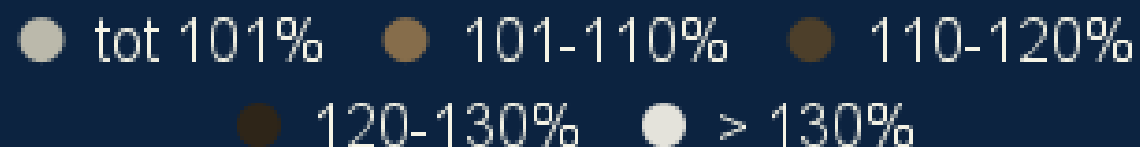
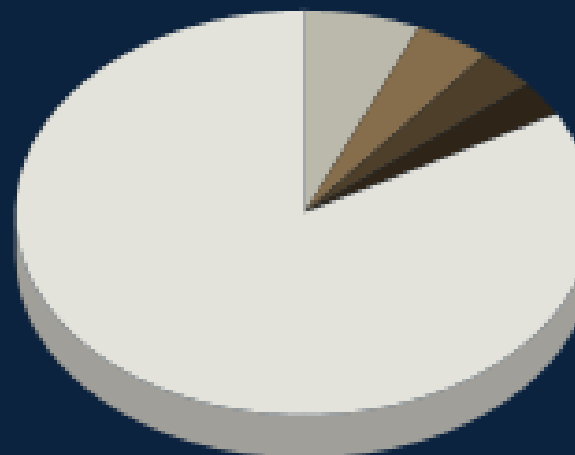
Deze factsheets zijn gemaakt om u een beeld te geven van de aard en omvang van de armoedeproblematiek in de gemeente Achtkarspelen. Kenmerken van de inwoners van Achtkarspelen zijn vergeleken met die van de inwoners van de provincie Fryslân en van Nederland.

1.1 Huishoudens en inkomen (1/2)

Totaal aantal huishoudens	11.800
Inkomen tot 101%	767
Inkomen 101-110%	500
Inkomen 110-120%	393
Inkomen 120-130%	343
Tot. inkomen tot 130%	1.982
Inkomen boven 130%	9.818

1.1 Huishoudens en inkomen (2/2)

		Achtkarspelen	Fryslân	Nederland
Huishoudens met een inkomen tot 120% (% van aantal huishoudens) Bron: CBS 2021		14.0%	13.3%	12.7%
Personen met een bijstandsuitkering (per 10.000 inwoners) Bron: CBS 2021		366	437	431
Huishoudens met een bijstandsuitkering (% van aantal huishoudens) Bron: CBS nov 2022		4.0%	5.0%	4.8%
Alleenstaanden met bijstandsuitkering (% van alleenstaanden) Bron: CBS dec 2021		8.5%	9.9%	8.7%
Beroepsbevolking met laag onderwijsniveau* (per 1.000 inwoners van 15-74 jaar) Bron: CBS 2022		193	156	147

*Onderwijs op het niveau van basisonderwijs, het vmbo, de eerste leerjaren van havo/vwo en de entreeopleiding, de voormalige assistentenopleiding (mbo1).

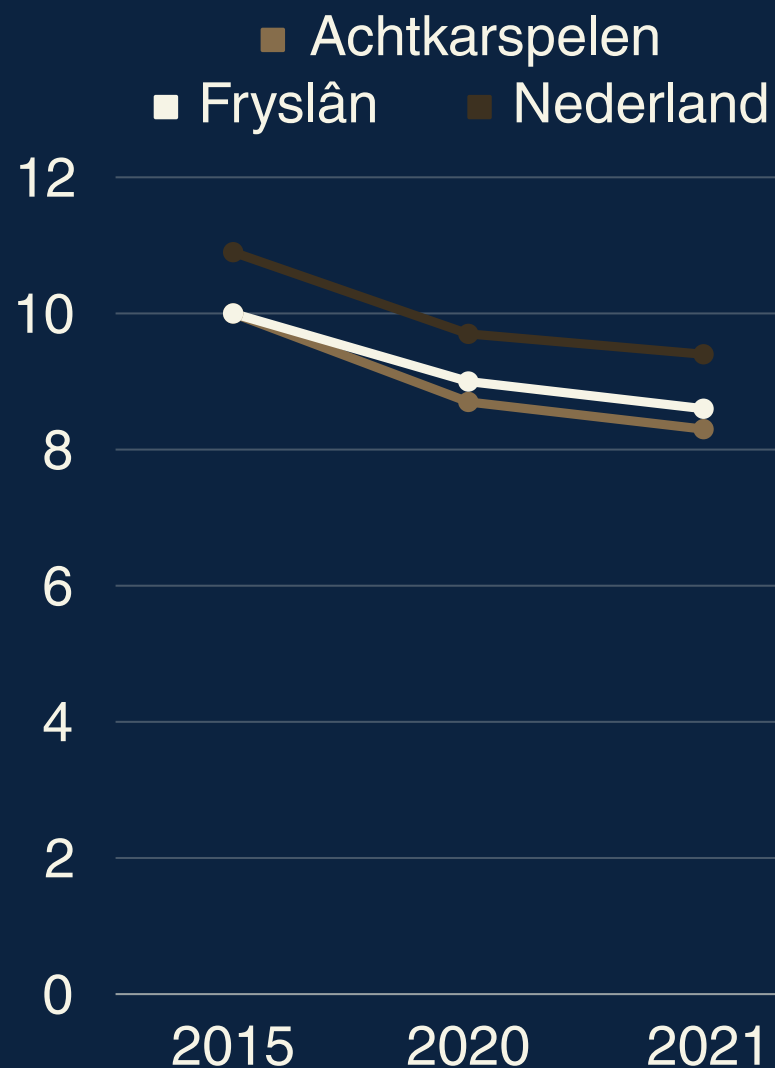
1.2 Kinderen in armoede

Percentage kinderen in armoede*
(t.o.v. alle kinderen 0-18 jaar)

**Armoede is gedefinieerd als een
huishoudinkomen dat lager ligt dan
120% van het sociaal minimum.*

	Achtkarspelen	Fryslân	Nederland
2015	10.0%	10.0%	10.9%
2020	8.7%	9.0%	9.7%
2021*	8.3%	8.6%	9.4%

**Gebaseerd op voorlopige cijfers.*

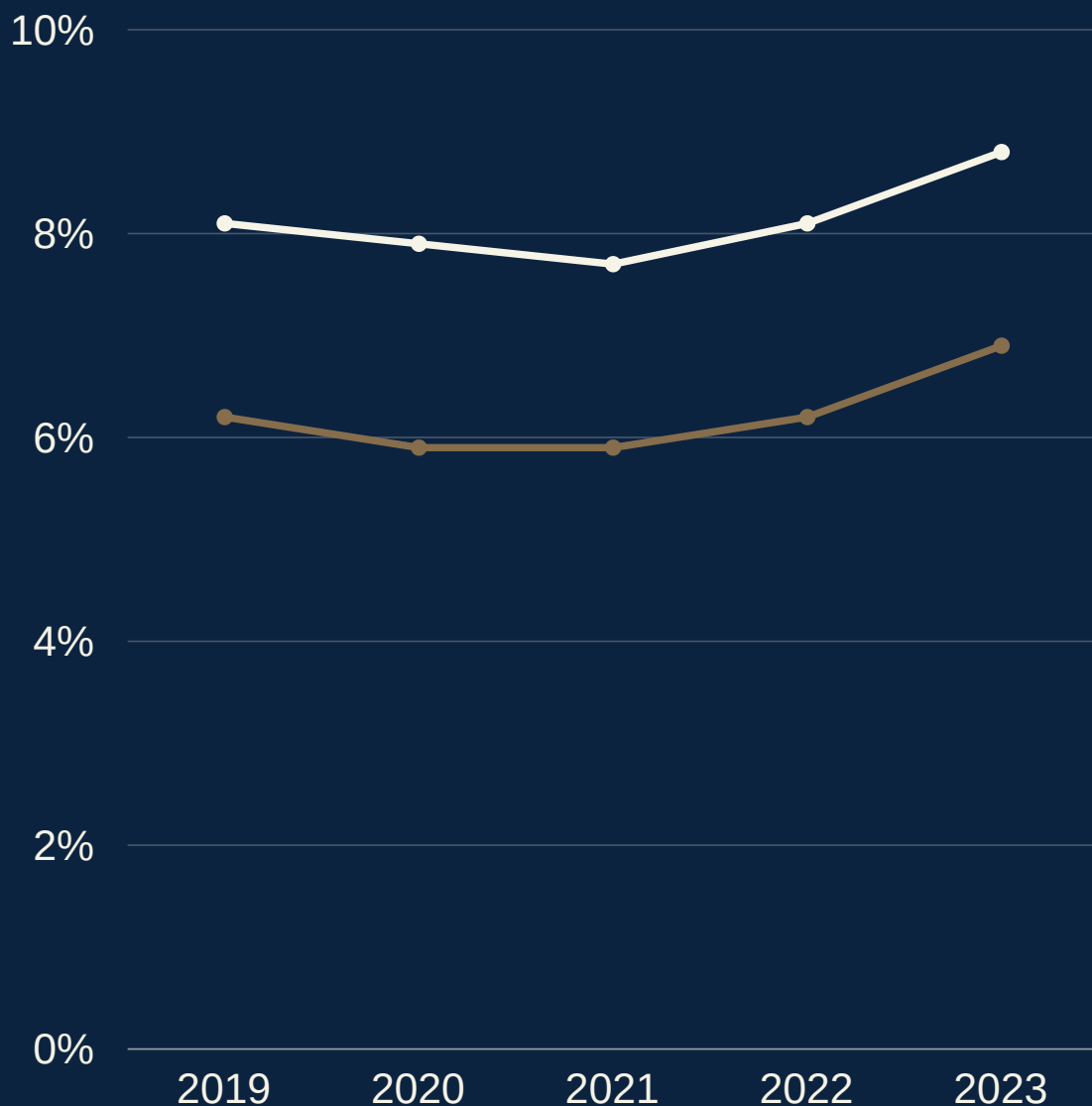
Bron: NJI
Bewerkt door Parma Groep

1.3 Huishoudens met problematische schulden*

■ Achtkarspelen ■ Nederland

In Achtkarspelen had in 2023 6.9% van de huishoudens geregistreeerde problematische schulden. Dat zijn 830 huishoudens. In Nederland had 8.8% van de huishoudens geregistreeerde problematische schulden. Het percentage van huishoudens met geregistreeerde problematische schulden ligt in Achtkarspelen dus lager dan het landelijk gemiddelde, maar Achtkarspelen volgt wel de landelijke stijging in aantal huishoudens met geregistreeerde problematische schulden.

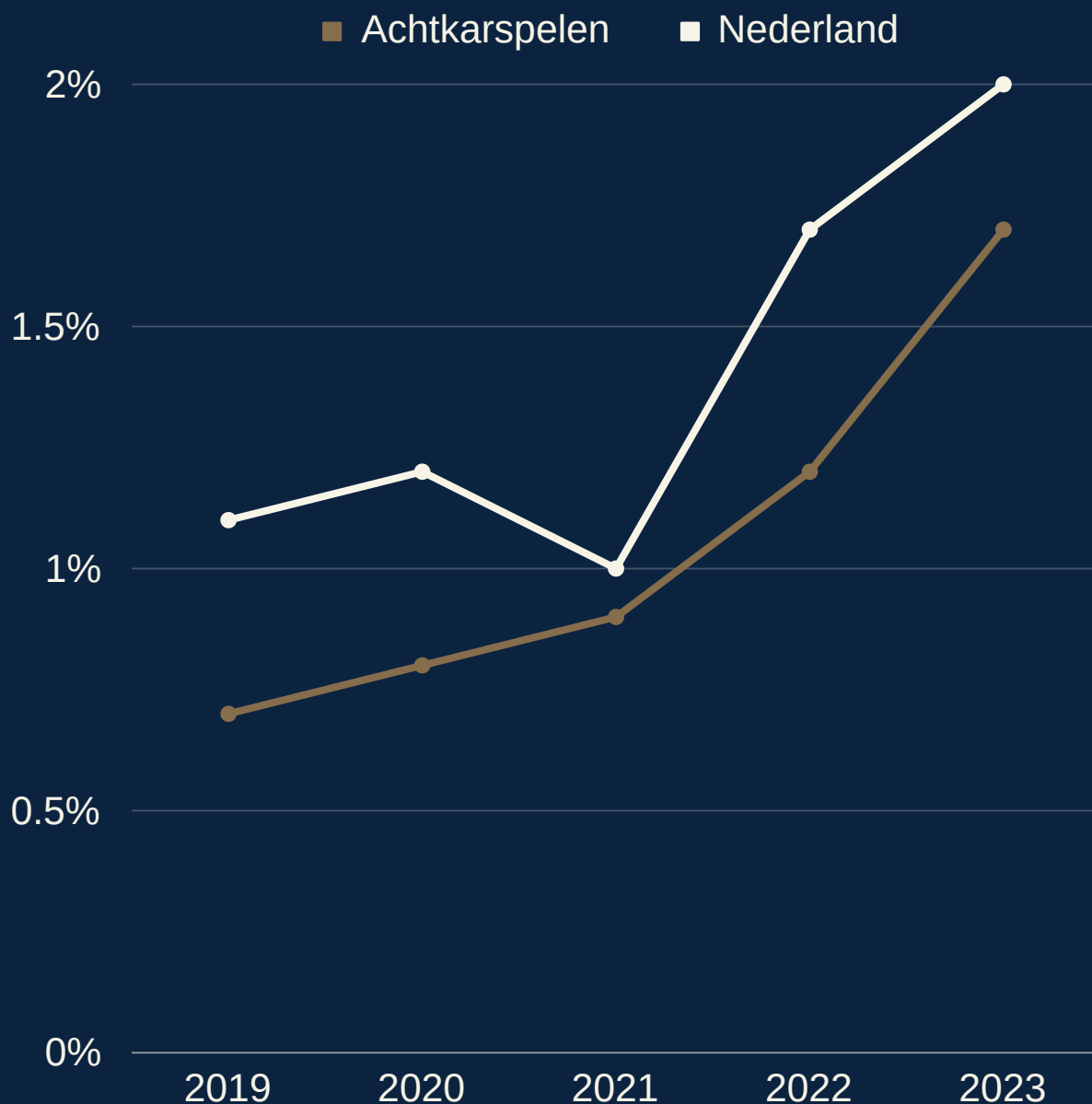
*De uitgebreide definitie per registratie van problematische schulden leest u [hier](#), op tabblad 'definitie geregistreeerde problematische schulden'.

Bron: CBS 2023

1.4 Instromers in de problematische schulden

In Achtkarspelen stroomde in 2023 1.7% van de huishoudens in de geregistreerde problematische schulden. Dat zijn 190 huishoudens. In Nederland stroomde 2.0% van de huishoudens in de geregistreerde problematische schulden. Het percentage van huishoudens met geregistreerde problematische schulden ligt in Achtkarspelen dus lager dan het landelijk percentage, maar Achtkarspelen volgt wel de landelijke stijging.

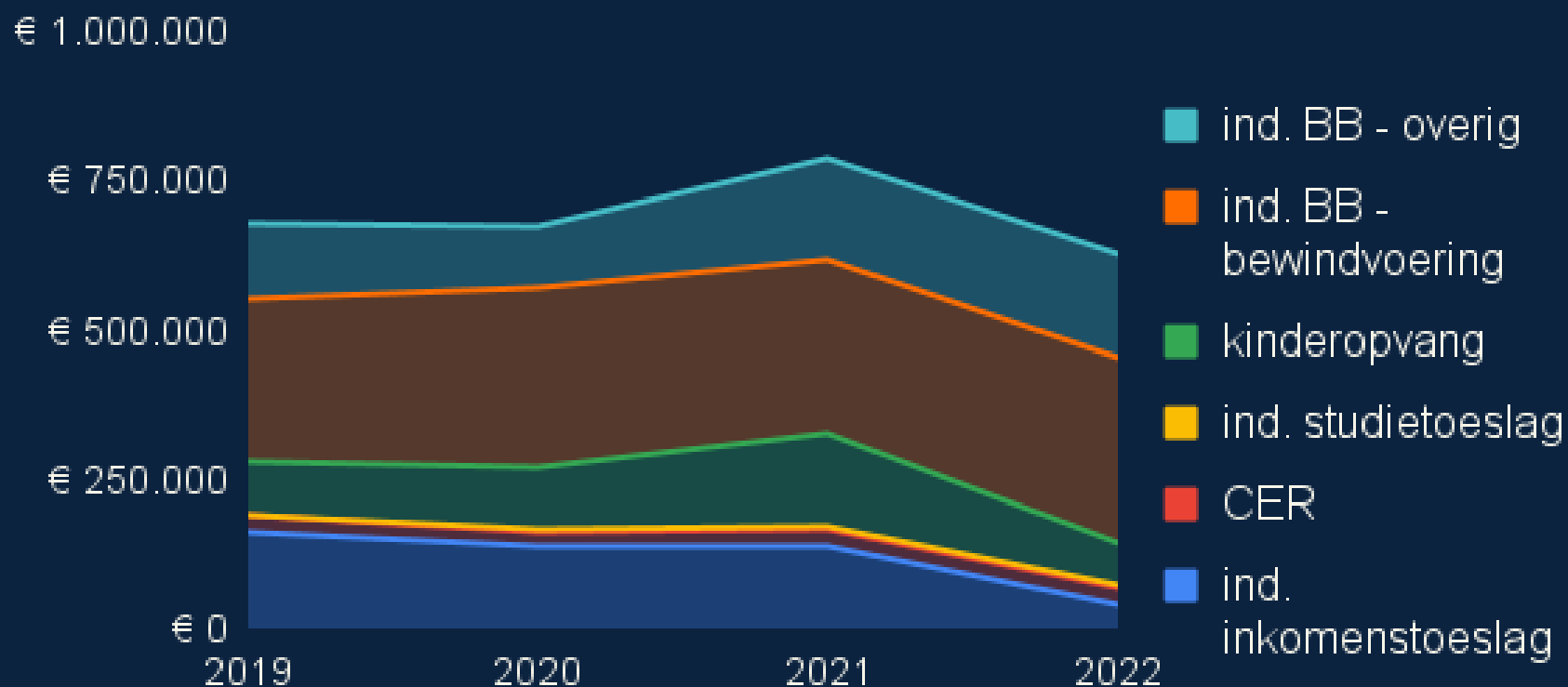

2. Regelingen Achtkarspelen

- 2.1 Bijzondere bijstand - totaal*
- 2.2 Individuele bijzondere bijstand*
- 2.3 Individuele inkomenstoelage (KANS-regeling)*
- 2.4 Compensatie Eigen Risico*
- 2.5 Individuele studietoelage*
- 2.6 Tegemoetkoming kosten kinderopvang*
- 2.7 Energietoelage*
- 2.8 Collectieve ziektekostenverzekering: AV-Frieso*
- 2.9 Kwijtschelding gemeentelijke belastingen*

2.1 Bijzondere bijstand

Bijzondere bijstand is een kostenplaats waaronder de meeste minimaregelingen vallen: individuele bijzondere bijstand, individuele inkomenstoeslag, compensatie eigen risico, individuele studietoeslag, tegemoetkoming kosten kinderopvang en de energietoeslag. Deze regelingen hebben allemaal eigen voorwaarden en eigen beleidsregels. In onderstaande grafiek zijn de kosten voor de afzonderlijke regelingen vanaf 2019 tot en met 2022 cumulatief weergegeven. Omdat bijzondere bijstand voor beschermingsbewind een groot aandeel van individuele bijzondere bijstand betreft, is deze apart in de grafiek opgenomen. Op de volgende pagina's worden alle regelingen behandeld.

2.2 Individuele bijzondere bijstand

Een uitkering voor bijzondere, noodzakelijke kosten die niet op een andere manier betaald kunnen worden

110% van het sociaal minimum en eigen vermogen niet hoger dan toegestaan door de Participatiewet

Bij een inkomensgrens tot 110% worden de kosten in het geheel vergoed. Bij een inkomen boven de 110% is er sprake van draagkracht. 35% van het inkomen boven deze 110% is dan draagkracht. Indien er vermogen is boven de vermogensvrijlating wordt het meerdere voor 100% meegenomen als draagkracht

Aanvraagformulier bijzondere bijstand printen, invullen en als bijlage e-mailen of inleveren met bewijsstukken (voor bijstandsgerechtigden is er een verkort formulier)

Beleidsregels bijzondere bijstand 2016

2.3 Individuele inkomenstoeslag (KANS-regeling)

Een jaarlijkse, vrij te besteden aanvulling op een laag inkomen

Minimaal 3 jaar op maximaal 130% van de toepasselijke bijstandsnorm en eigen vermogen niet hoger dan toegestaan door de Participatiewet. De inwoner verricht structureel vrijwilligerswerk of mantelzorg

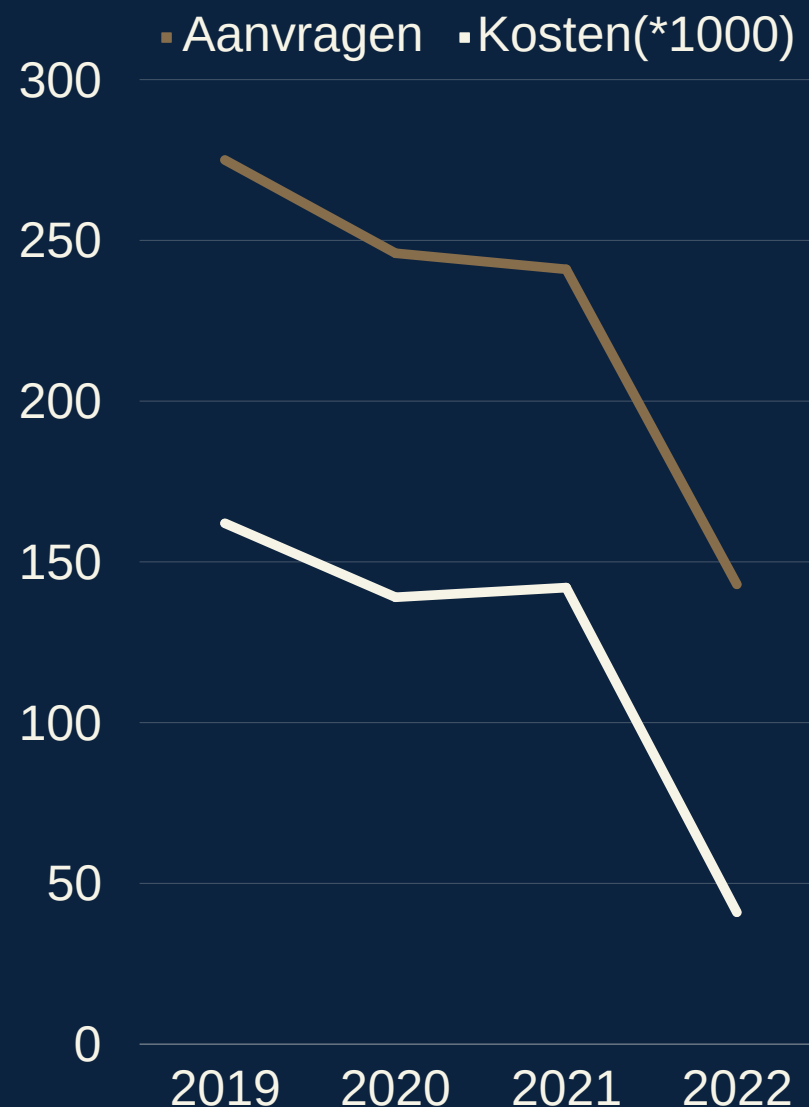
Max. €274 per persoon per jaar (2023)

Met DigiD of formulier voor toeslag Kansregeling (individuele inkomenstoeslag) printen, invullen en op papier / via e-mail inleveren

Verordening Individuele Inkomenstoeslag (Kansregeling) 2022

2.4 Compensatie eigen risico

De gemeente vergoedt een deel van het wettelijk eigen risico ziektekosten

Chronisch zieke of gehandicapte mensen van 18 jaar of ouder, 110% van het sociaal minimum en eigen vermogen niet hoger dan toegestaan door de Participatiewet

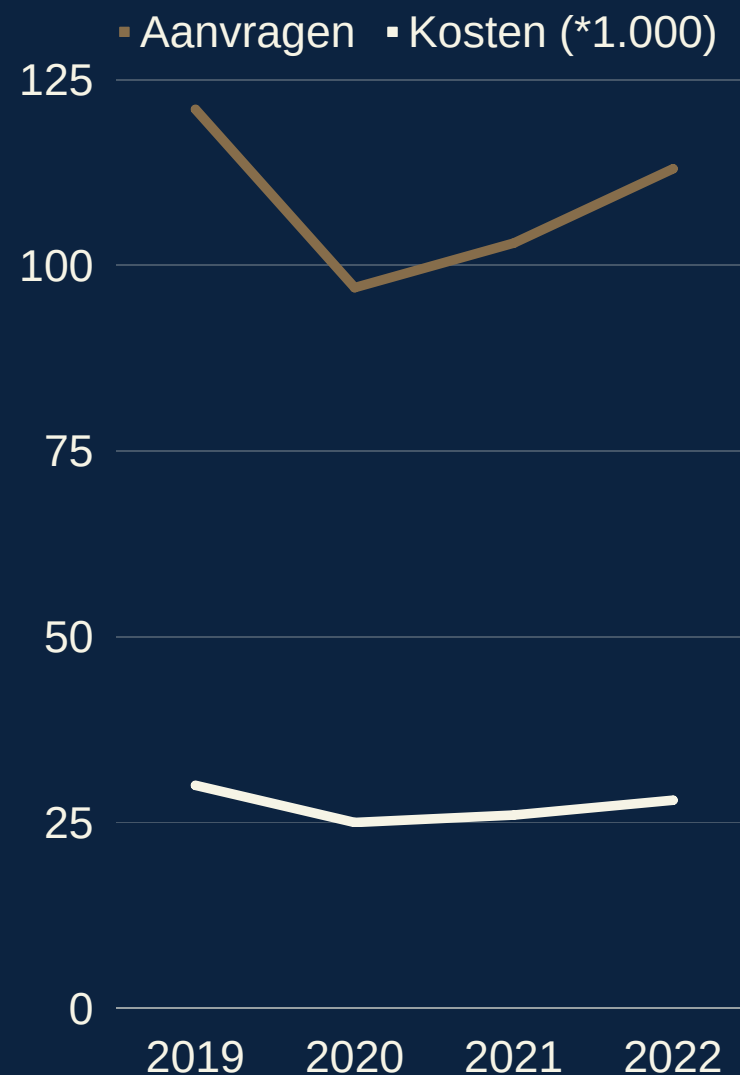
€200

Formulier bijzondere bijstand invullen en als bijlage e-mailen of inleveren met bewijsstukken (voor bijstandsgerechtigden een verkort formulier)

Beleidsregels Compensatie eigen risico zorgverzekeringswet 2020

2.5 Individuele studietoeslag

Om een hoge studieschuld te voorkomen, kunnen studenten een studietoeslag aanvragen

Studenten met een medische beperking (getoetst door een medisch onderzoeksbureau). Het vermogen is niet hoger dan het bedrag aangegeven in de Participatiewet.

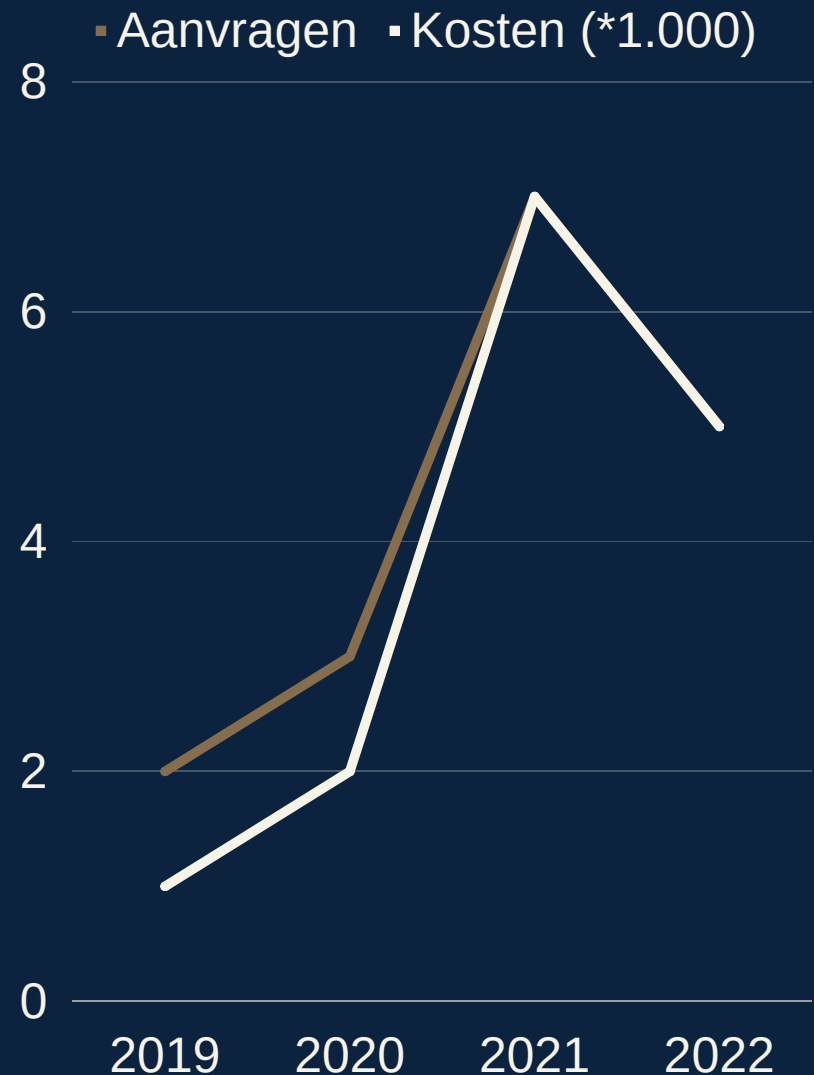
Het bedrag is leeftijdsafhankelijk en varieert van €98,58 (15-jarige) tot €328,59 (21-jarige student of ouder) per maand

Aanvraagformulier studietoeslag printen, invullen en als bijlage e-mailen of inleveren met bewijsstukken

Beleidsregels Studietoeslag 2022

2.6 Tegemoetkoming kosten kinderopvang

Een vergoeding van (een deel van) de eigen bijdrage van de kinderopvangtoeslag

Inwoners die een gemeentelijk traject volgen richting de arbeidsmarkt, een studie volgen, werken en een aanvullende bijstandsuitkering ontvangen, een inburgeringstraject volgen of een sociaal medische indicatie voor kinderopvang hebben

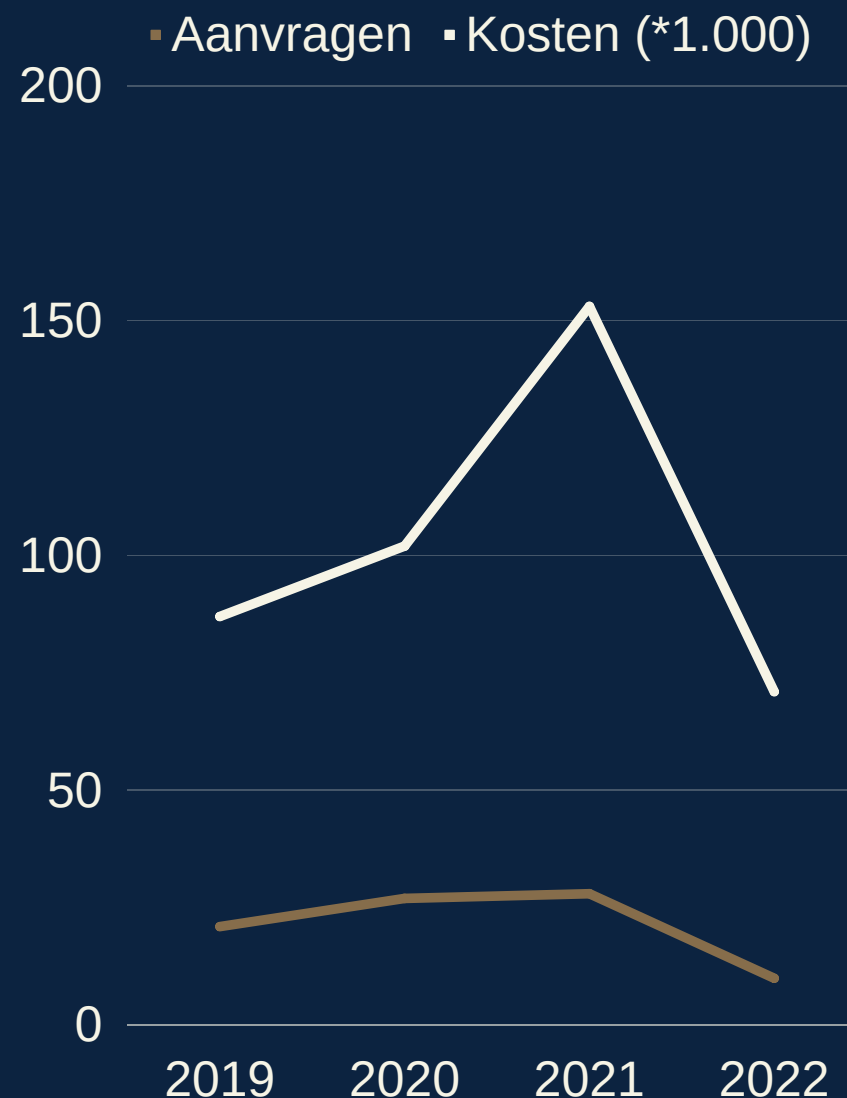
Afhankelijk van de kosten en het inkomen

Aanvraagformulier tegemoetkoming kosten kinderopvang printen, invullen en als bijlage e-mailen of inleveren met bewijsstukken

Beleidsregels tegemoetkoming kosten kinderopvang 2021

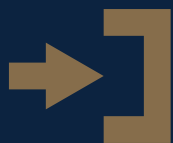
2.7 Energietoeslag

De energietoeslag is bedoeld om huishoudens met een laag inkomen deels te compenseren voor de gestegen energieprijzen

120% van het sociaal minimum, geen vermogenstoets

Inwoners met een bijstands-, IOAW-, IOAZ- of Bbz-uitkering hebben de toeslag automatisch ontvangen. Andere inwoners met een inkomen tot 120% hebben de toeslag aangevraagd met een formulier (verklaring) en een kopie van het identiteitsbewijs.

Beleidsregels eenmalige energietoeslag 2022

2022

Hoogte energietoeslag	€1.300
Aantal verstrekkingen	1.662
Totale kosten	€2.158.587

2.8 Collectieve ziektekostenverzekering: AV-Frieso

Een korting op de premie voor de basisverzekering en de aanvullende verzekering

110% van het sociaal minimum en eigen vermogen niet hoger dan toegestaan door de Participatiewet

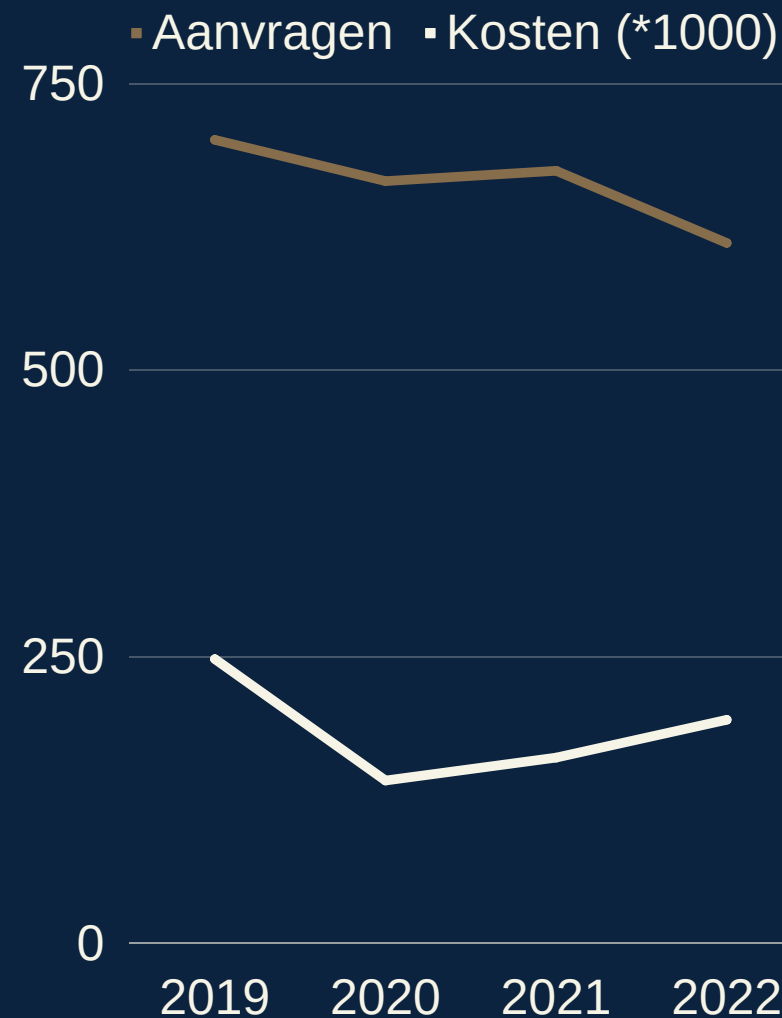
Korting op de premie van €10 per maand

Aanmelding via De Friesland, website gezondverzekerd.nl of aanvragen via inkomensconsulent

Beleidsregels collectieve ziektekostenverzekering AV Frieso 2022

2.9 Kwijtschelding gemeentelijke belastingen

Gehele of gedeeltelijk kwijtschelding van:
zuiveringsheffing, watersysteemheffing ingezetenen,
afvalstoffenheffing, kosten huwelijk, kosten
gehandicaptenparkeerplaats, kosten
gehandicaptenparkeerkaart, kosten aanvraag
huisbezoek ID-kaart

100% van het sociaal minimum

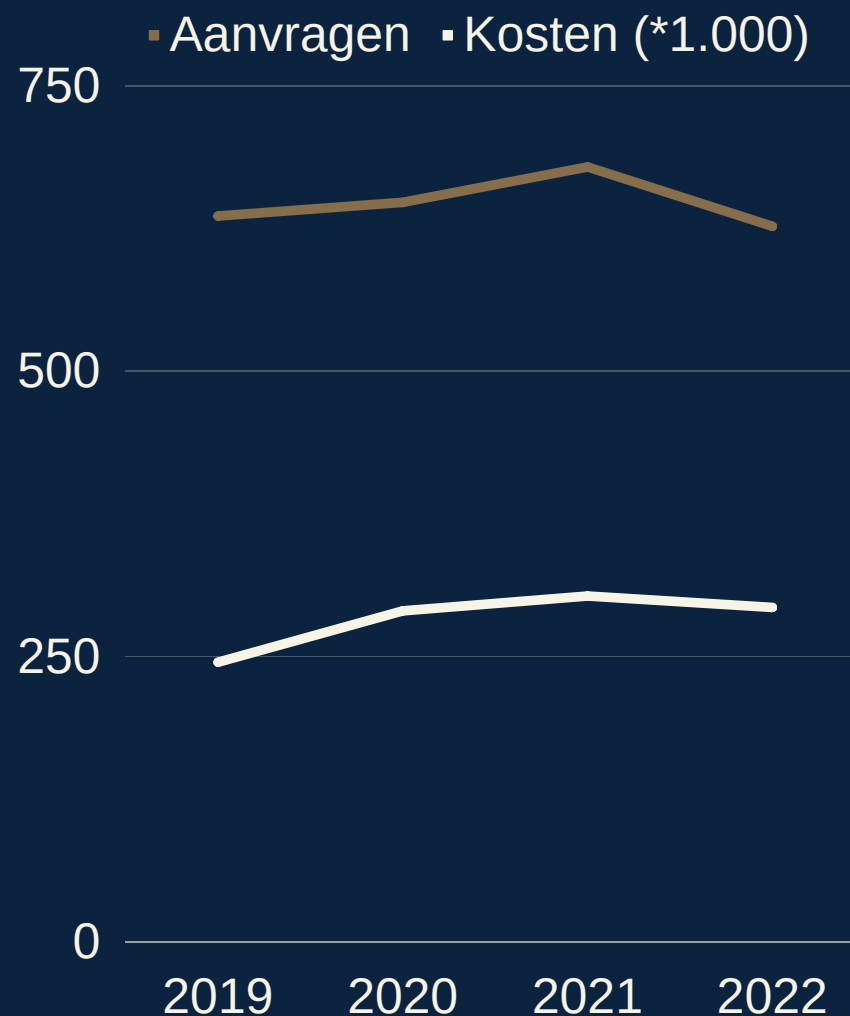
Gehele of gedeeltelijke kwijtschelding

Met DigiD aanvragen via de website van het
Noordelijk belastingkantoor

Invorderingswet 1990, Uitvoeringsregeling
Invorderingswet 1990, regeling kwijtschelding
belastingen mede-overheden en de Leidraad
invordering gemeentelijke belastingen gemeente
Achtkarspelen

3. Beleving door inwoners - inhoudsopgave

In deze factsheets leest u de uitkomsten van de telefonische interviews die zijn afgenomen in Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel. We hebben 40 inwoners gesproken, waarvan er 21 uit Tytsjerksteradiel komen en 19 uit Achtkarspelen. 19 van de geïnterviewde inwoners heeft een bijstandsuitkering.

Meestal is er geen verschil in uitkomsten tussen inwoners van Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel. Als er wel verschillen zijn, dan wordt dit in de factsheets genoemd.

‘Mei ik jo wat freegje?’

3.1	Armoede beleving	
3.2	Bekendheid van regelingen	
3.3	Gebruik van regelingen	
3.4	Hulp bij het aanvragen van regelingen	
3.5	Tevredenheid over het aanvragen	
3.6	Contact met gemeente	
3.7	Redenen van niet-gebruik	
3.8	Leergeld, jeugdsportfonds en volwassenenfonds	
3.9	Volwassenenfonds	

3.1 Armoedebeleving

Fondsen en regelingen:	8K	TD	Met bijstand	Zonder bijstand	Totaal
dragen totaal niet bij	2	0	1	1	2
dragen een beetje bij	4	10	4	10	14
maken het verschil tussen wel en niet redden	7	4	7	4	11
vormen een leuk extraatje	0	1	1	0	1
n.v.t.	4	4	3	5	8
Totaal	17	19	16	20	36

Voor 10 inwoners zonder
bijstandsuitkering (50%) dragen de
minimaregelingen een beetje bij

Bij 7 inwoners met een
bijstandsuitkering (44%)
maken de minimaregelingen
het verschil bij het rondkomen

In Achtkarspelen maken de
minimaregelingen en fondsen
vaker het verschil (7 vd 17)

In Tytsjerksteradiel dragen
minimaregelingen vaker een
beetje bij (10 vd 19)

Wat heeft u nodig van
de gemeente om beter
rond te kunnen komen?

Eerder gebruik mogen maken van regelingen
Aanvragen makkelijker en laagdrempelig maken
Goede informatie verstrekken
Toeslagen niet laten terugbetalen
Bereikbaar zijn
Meer geld geven
Meer toeslagen/subsidies verstrekken
Beter communiceren met/naar inwoners
Toegang tot volwassenenfonds geven

3.2 Bekendheid van regelingen (1/2)

Heeft u wel eens van miniregelingen gehoord?

Nee, eigenlijk
niet, nooit van
gehoord

29

Ja, enigszins,
sinds kort,
een beetje

Hoe bent u bekend geraakt met de miniregelingen?

(beantwoord door 34 inwoners)

8

Via familie of
vrienden

4

Zelf gezocht

3

Anders

19

Via de gemeente

achtkarspelen
GEMEENTE

gemeente | tytsjerksteradiel

w om
g r h f n j
s b s e
g

6

Minimagids/
geldgids

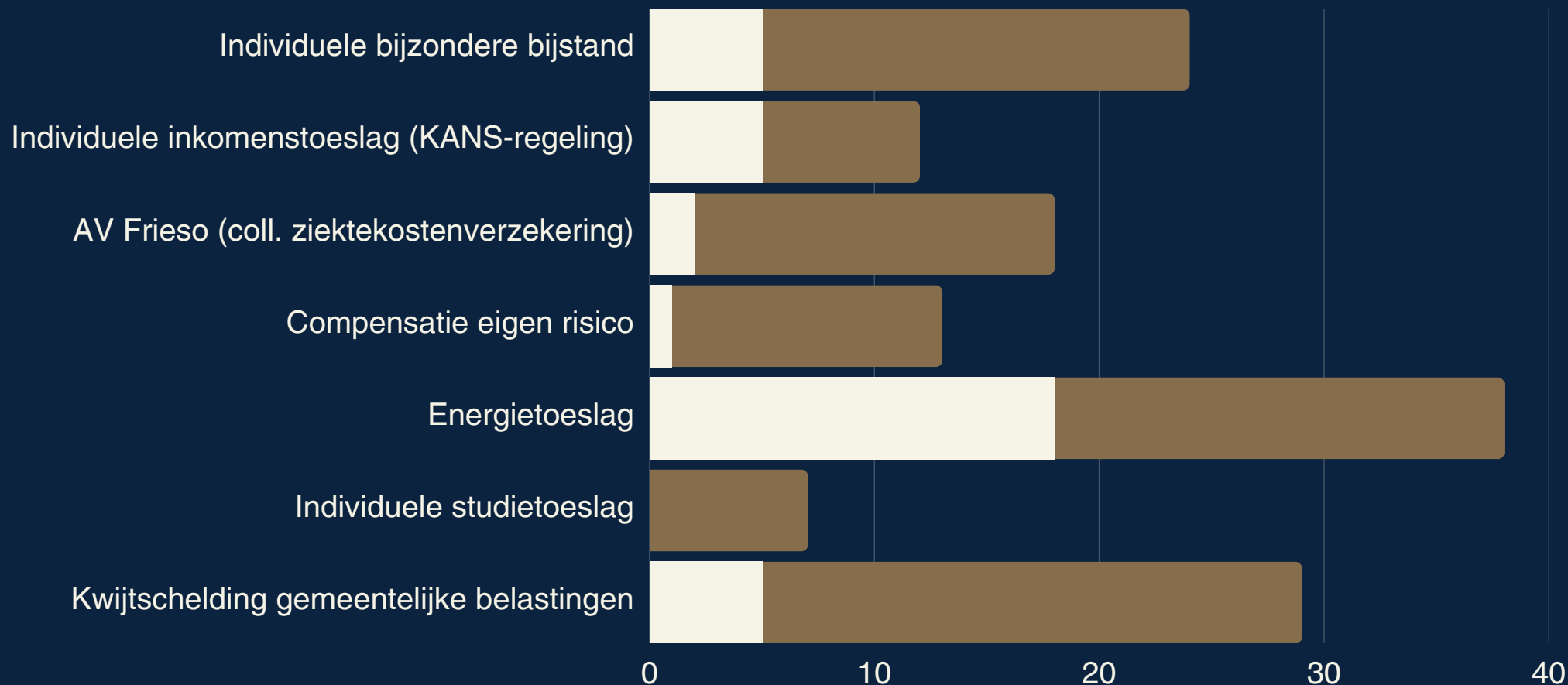

3.2 Bekendheid van regelingen (2/2)

? Welke regelingen kent u (zonder hulp)?
Heeft u wel eens van deze regelingen gehoord (met hulp)?

■ Zonder hulp ■ Met hulp

Eén inwoner kende geen enkele minimaregeling

3.3 Gebruik van regelingen

Aangevraagde regelingen door inwoners in de afgelopen 3 jaar (beantwoord door 39 inwoners)	8K	TD	Totaal
Geen	6	2	8
Individuele bijzondere bijstand	2	2	4
Individuele inkomenstoeslag (KANS-regeling in 8k)	4	5	9
Coll. ziektekostenverzekering (=AV Frieso)	2	2	4
Compensatie eigen risico (=CER)	2	3	5
Energietoeslag	9	16	25
Individuele studietoeslag	0	1	1
Kwijtschelding gemeentelijke belastingen	6	3	9

Het onderzoek is uitgevoerd onder een steekproef van inwoners die in 2022 de energietoeslag hebben ontvangen. Toch geven 6 inwoners van Achtkarspelen en 2 inwoners van Tytsjerksteradiel aan geen enkele regeling gebruikt te hebben

Meer dan de helft van de inwoners van Achtkarspelen weet niet dat zij de energietoeslag hebben ontvangen (10 van de 19)

3.4 Hulp bij het aanvragen van regelingen

32 inwoners hebben aangegeven regelingen te hebben aangevraagd

18 inwoners hebben de regelingen zelf aangevraagd

14 inwoners hebben hulp gevraagd bij het aanvragen van de regelingen

Hulp gevraagd bij:

- Gemeente (5)
- Professionals (4)
- Bekenden (4)
- Werkgever (1)

Van de inwoners die hulp van gemeente en/of professionals hebben gevraagd, is 64% (9 van 14) doorverwezen naar andere instanties

Doorverwezen naar:

- Voedselbank (5)
- Landelijke toeslagen (5)
- Schulddienstverlening (4)

'Mijn oudste dochter heeft alles voor mij geregeld'

'Er zijn regelmatig bijeenkomsten in het buurthuis. Daar word ik dan gewezen op allerlei dingen. Daarnaast vragen zij dan meteen ook bepaalde regelingen aan. Dat gaat altijd erg prettig'

Twee inwoners noemen in de toelichting dat via het buurthuis/vrijwilligers/Suska hulp is ontvangen

3.5 Tevredenheid over het aanvragen

72% van de 32 aanvragers is positief over het aanvragen

28% van de 32 aanvragers is negatief over het aanvragen

'De aanvraag voor de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen duurde lang. De beoordeling liet een half jaar op zich wachten. Ik kreeg geen duidelijke motivatie van waarom de aanvraag was afgewezen en kreeg daarbovenop een rekening van €30,- voor het indienen van een bezwaar. Dus: traag, moeilijk, onduidelijk en door de rekening inmiddels ook argwanend'

'Keurig. Ze helpen altijd heel erg goed'

'Er heeft veel werk in gezeten. Ik ben blij dat ik gezegend ben met HBO-niveau. Ik vind het proces nog enigszins te doen, maar anders lijkt het me heel moeilijk'

'Proces ging vlot'

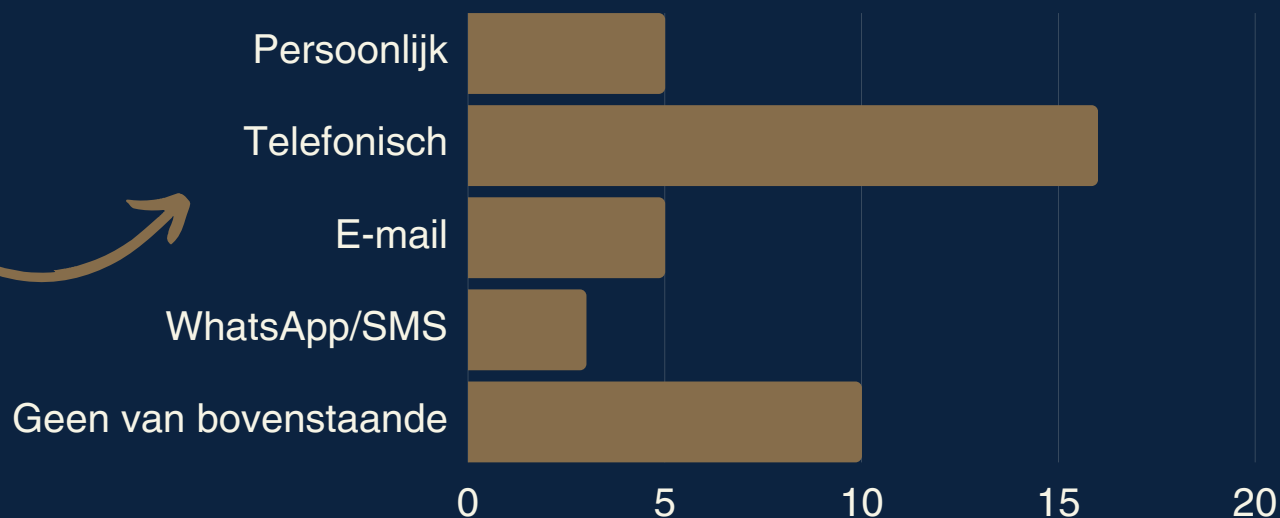
'Uitbetaling duurde lang'

3.6 Contact met gemeente

De helft van de 32 aanvragers heeft telefonisch contact met de gemeente, een derde heeft helemaal geen contact met de gemeente gehad

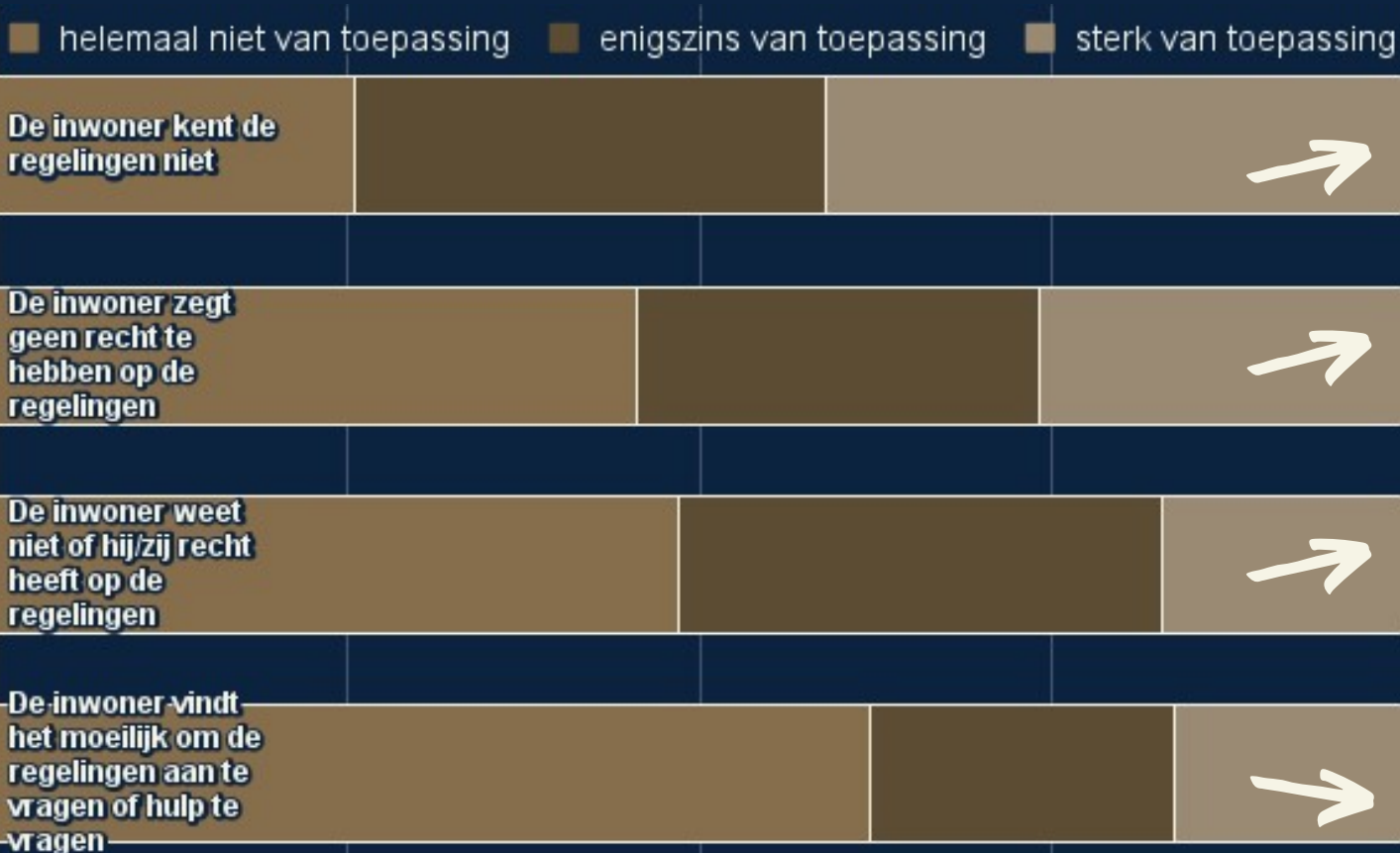
Aanvragers hebben meestal positieve woorden over het contact, maar 9% van de aanvragers uit ook kritiek

3.7 Redenen van niet-gebruik (1/2)

Aan de ontvangers van de energietoeslag is gevraagd 'Waarom gebruikt u niet nog meer minimaregelingen?'. De interviewers hebben op basis van het verhaal van de inwoners genoteerd in hoeverre de volgende omstandigheden op elke inwoner van toepassing zijn

Regelingen niet kennen is voor 74% van de inwoners in meer of mindere mate een reden voor niet-gebruik

Iets meer dan de helft zegt geen recht te hebben op andere regelingen. Inwoners van 8K zeggen dit iets vaker dan inwoners van TD

37% van de inwoners uit 8K weet wel van het bestaan van regelingen, maar vindt het te moeilijk om erachter te komen of hij/zij er recht op heeft. In TD is dat 69% van de inwoners

38% van de inwoners denkt wel recht te hebben op de regelingen, maar vindt het te moeilijk om de regelingen aan te vragen of hier hulp bij te vragen. Inwoners van 8K zeggen dit veel vaker (79%) dan inwoners van TD (44%)

3.7 Redenen van niet-gebruik (2/2)

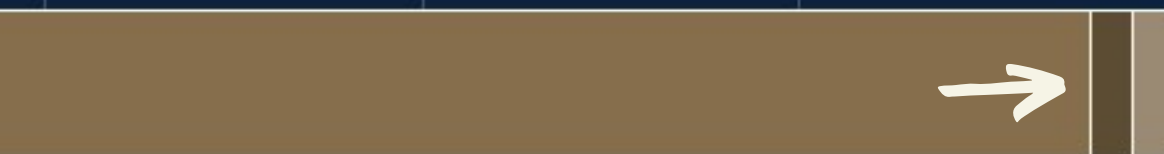
Aan de ontvangers van de energietoeslag is gevraagd 'Waarom gebruikt u niet nog meer minimaregelingen?'. De interviewers hebben op basis van het verhaal van de inwoners genoteerd in hoeverre de volgende omstandigheden op elke inwoner van toepassing zijn

De inwoner wil de regelingen niet aanvragen (lost problemen anders op)

Ruim een kwart wil de regelingen niet aanvragen en zegt het probleem wel anders op te lossen. In 8K (34%) speelt dat iets meer dan in TD (22%)

De inwoner schaamt zich

Schaamte lijkt voor weinig inwoners een reden om regelingen niet aan te vragen

De inwoner wantrouwt de overheid en/of de regelingen

Iets meer dan 10% van de inwoners vraagt regelingen niet aan uit wantrouwen in de overheid

25%

50%

75%

3.8 Leergeld, jeugdsportfonds en volwassenenfonds

Bekendheid fondsen

Inwoners
met
bijstand
(19)

Inwoners
zonder
bijstand
(21)

Totaal
(40 inwoners)

Stichting Leergeld is
bekend

10
53%

6
29%

16
40%

Jeugdfonds Sport en
Cultuur is bekend

13
68%

6
29%

19
48%

Volwassenenfonds is
bekend

7
37%

3
14%

10
25%

Geen van de drie zijn
bekend

3
16%

12
57%

15
38%

- 7 inwoners hebben kinderen waarvan 5 een bijstandsuitkering ontvangen. Deze 5 kennen allemaal zowel stichting Leergeld als het Jeugdfonds en hebben daar ook alle 5 gebruik van gemaakt
- Van de 2 inwoners die geen bijstand ontvangen en wel kinderen hebben kent één inwoner stichting Leergeld en heeft daar gebruik van gemaakt. De ander kent het Jeugdfonds, maar gebruikt het niet
- 10 inwoners hebben aangegeven het Volwassenenfonds te kennen, 7 van hen krijgen een bijstandsuitkering
- 6 van deze 10 inwoners wonen in Tytsjerksteradiel en 4 in Achtkarspelen
- 4 van de 40 inwoners heeft gebruik gemaakt van het Volwassenenfonds, 3 van hen krijgen een bijstandsuitkering

'Volwassenenfonds?
Is dat een nieuwe
regeling?'

'Het aanvragen van het
Volwassenenfonds vind ik te
veel moeite. Ik heb geen zin om
door hoepeltjes te springen,
voelt als te veel werk'

'De afhandeling ging
goed. Ik ben tevreden'

3.9 Volwassenenenfonds

Tot en met 2021 was er de

- **Top-regeling** in Achtkarspelen en
- de **Maatschappelijke Participatieregeling Volwassenen** in Tytsjerksteradiel

? Heeft u voorheen gebruik gemaakt van de TOP-regeling / maatschappelijke participatieregeling?

8 → Ja, daar heb ik gebruik van gemaakt

13 → Ik kende het wel, maar ik heb er geen gebruik van gemaakt

15 → Nee, ik kende die regeling niet

4 → Ik weet niet of ik gebruik heb gemaakt van de TOP-regeling

Inwoners met bijstand	Inwoners zonder bijstand
35%	11%
47%	26%
18%	63%

'Moet terug komen!'
'Volwassenenenfonds is een prima vervanger'
'Ik mis het'

'Ik was te laat'
'Ik had het niet nodig'
'Anderen kunnen het beter gebruiken'

